

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak		Videkre:	
Helytől:			
Egész évre	12 korona	Egész évre	20 korona
Fél évre	6 "	Fél évre	10 "
Negyed évre	3 "	Negyed évre	5 "
Egy hóra	1 "	Egy hóra	2 "

Felelős szerkesztő
Kutasi Imre.

Szerkesztőség Csapó-utca 9. sz.
Kiadóhivatal Csapó-utca 9. sz.
Hirdetések a legmérsékeltetb árszámítás mellett vétetnek fel

Akik börtönben születtek.

Debreczen, nov. 29.

Humánus elvekre vall az a miniszteri rendelet, amelyet a belügy- és igazságügy-miniszterek a hivatalos lap mai számában tettek közzé.

Az eddigi igazságügyi és belügyminiszteri rendeletek értelmében ugyanis a letartóztatási intézetekben (fogházban, börtönben, fegyházban) történt születéseket, vagy halálos eseteket az illető intézet elöljárósága jelentette be; a bejelentés alapján teljesített anyakönyvi bejegyzések kiemelték azt, hogy a születés idejében a gyermek anyja, vagy a halálozás esetében az elhunyt egyén letartóztatási intézetben, vagy dologházban volt elhelyezve. Természetes, hogy az a gyermek, akinek anyakönyvében ily bejegyzés foglaltatott, egész életére megbélyegzetet a bejegyzés által; mert születési iskolai, szegénységi, esketési, katonai, vagy bárminő hivatalosan kiállított bizonyítványán a születés helyének rovatóban mindenütt ki volt tüntetve, hogy fogházban, börtönben, vagy fegyházban született. Következésképp már zsenge korától fogva mint valami átok kísértte nyomon az a feltűntetés, hogy olyan anyától származott, aki büntetve volt, fegyencz volt, szóval, hogy bűnben született. Már az iskolában (ha ugyan egyáltalán

járt iskolába) furcsa szemmel nézett rá a tanító;

— Ez fegyencz gyerek. Bizonyosan már születésénél fogva romlott.

S a szerencsétlen gyermeknek ugyan csak kitűnő tanulónak kellett lennie, hogy lemossa magáról az anyja szégyenét.

Ha inasnak ment, ott is látta a mester a születési bizonyítványát s ki tudja, hány szegény más gyereknek és hányszor vágta a fejéhez:

— Meglátszik rajtad, hogy fogházban születél?

— Nem messzire esik az alma a fájtól!

A munkakönyvében is ott szerepelt, hogy születési helye: ez és ez a fegyház, s ki tudja, hány iparkodó munkásember nem kapott munkát emiatt a tétel miatt? Ugyan ki néz szívesen egy fegyenczivadékot?

Ha pedig lány volt, ugyan ki szegődte bizalommal egy olyan cselédet, akinek az anyja dologházban, fogházban, vagy fegyházban volt? Vagy melyik tisztességes, becsületére féltékeny férfi mer közeledni olyan hajdonhoz, akinek már fogházviselt anyja volt?

De lehet, hogy egyik-másik a fegyenczgyerekek közül vasszorgalommal szívósággal, nagy akarat erővel mégis átküzdötte, vagy átküzdö magát a bűnben foganatott-

ság előitéletén, s ember, intelligens, művelt, talán jóállásu ember is lesz belőle. Milyen kínos lehet aztán egy ilyen embernek egész életén keresztül magával hordania, bizonyítványán viselnie a rájaütött bélyeget: születési helye az x-i fegyház.

Hasonló, bár kihatására nézve aránytalanul kisebb szégyen származott a dologházban elhunytak hozzátartozóira abból a körülményből, hogy a halálozás helyét itt is kiténtették.

Most ennek az igazságtalan, embertelen állapotnak vet véget a belügyminiszter és igazságügyminiszter legújabb közös rendelete, amely aziránt intézkedik, hogy a letartóztatási intézetben vagy dologházban született gyermekek, vagy az ott elhunyt egyének anyakönyvi bejegyzésében ezen túl a születés vagy elhalálozás helyét nem a letartóztatási intézet vagy dologház hanem csak az a város, vagy község szerepeljen, amelynek területén az illető letartóztatási intézet vagy dologház fekszik. A valódi születési vagy elhalálozási hely pedig az illető letartóztatási intézet vagy dologház részéről külön írott jelentésben adatik tudtára az anyakönyvi hivatalnak, anélkül, hogy ez az adat az anyakönyvbe bejegyeztetnék.

Tárcza.

Mariskához...

Ha csöndes néma éjszakákon
Párnom békén nyugthatok
Es lány mosoly keii ajkamon
Akkor felőled álmodok.

S ha kínos gyöttrő éjszakákon
Magammal némán harcolok
Álomtalan ébren hánkódva
Akkor is rólad álmodok...

Schwarz Dóri.

A bucsu-előadás.

Irta: Octave Mirbeau.

Plangon apó, a színházi rendező, egy nap velünk ebédelt a Kaszinóban s ebéd után azzal mulatatta a társaságot, hogy régi dalokat énekel az ő fiatalokból... Az öreg a régi drámai iskolához tartozott... és nem szerette sem a színházban, sem az életben ha akkor gördült le a függöny mikor valami szomozu történt a színpadon.

Szegény Plangon apó!... Mekegő hangon énekelte és csontvázszerű mozdulatokkal kísértte az éneket... a Kaszinó igazgatója pedig azalatt alatt a következő történetet beszélte el nekem az öreg életéből:

Egy nap a színigazgató Plangon apót ünnepélyesen magához hívatta be a szobájába.

— Foglaljon helyet, Plangon apó beszéljünk egy kissé!

Plangon apó egy kis összetöporodott, kopasz, ranczos képű emberke volt, kinek bő ruhái úgy lógtak a testén, mint valami dekoráció a levegőben. Küiseje nagyon szármalmas volt de a színpadi élet bizonyos torz méltósággal és fontoskodással ruházta föl egész valóját és fontoskodással ruházta föl egész valóját és megjelenésének külső szegénységét bizonyos komikus vonással enyhítette. A színháznál csekély fizetése lévén, hosszú időn át öszezektötte a színművészetet a paróka csinálás nemes mesterségével. Gmihöz meglehetősen érthetett hajdanában, Szerencsétlenségére később ez a mesterség is nehezen ment rosszul is jövedelmezett; így hát föl hagyott vele.

Az igaz, hogy a kezét is rozsketni kezdtek; az ujjai megmerevedtek a papiros fejekben. Eprontotta minden parókáját, még azt is amit javítások végott biztak rá. Később biztosítási ügynök lett. De bizony szegény öreg Plangon nem valami fényes üzleteket kötött... mindig csak nyomorgott.

Plangon apó leült az igazgatóval szemben a legszigorubb színpadi szabályok szerint.

Felső testével egy kissé előrehajolt, lábai szabályos szögben helyezte el, jobb könyökét kissé megemelte, tenyerét pedig az ombjára fektette s büszkén kérdezte a direktor:

— Ugy e jól ülök direktor ur, egészen a régi iskola szerint!

— Tökéletesen! — hagyta rá a direktor.

— Igazgató ur: Mit parancsol?

— Plangon apó, — szól az igazgató, — ma éppen 42 esztendője, hogy ön az Athenaeum drámai színház van. Ez a 42 év bizony nem fiatalított meg bennünket, édes öregem... se magát, se engem, sem a színházat... De hát mi beszélünk?... Ilyen az élet... Maga kitűnő derék ember! Mindig elköltötte becsülettel a hivatását, Mindeuki becsüli őt... Ön a megtettesült lelkiismeretesség, Plangon apó. Nemde?

— Hát biz én mindig dolgoztam, direktor, — felelt a derék férfiú, miközben a »dolgoztam»-ot különös lyrai hangsúlylyal ejtette ki.

— Meghiszem azt, hogy dolgozott — folytató az igazgató. — Nem volt, de nem is lesz színész, aki úgy el tudná mondani, mint ön:

— »Asszonyom, tálalva van», az világos. — Ebben az összes kritikusok is meg egyeznek. — Még ha nem mondd egy szót sem, ha csak bevisz a társat, ha eloltja a lámpát, leporolja a fotelt, ha bevezeti a kis vicomteot a márkiné szobájába, mindez nagyszerű, valódi alkotás, igazi művészet!... Egy szóval, Plangon apó maga igazi nagy művész. Szerény szerepkörben, az meglehet... de nagy művész volt. Ez bizonyos.

— A természetesség, direktor ur... én a természetet tanulmányoztam, — magyarázta az öreg színész, kit a nagy dicséret büszkévé tett, miközben hajlott termetét is kiegyenesítette.

— Olyan inasok, mint maga, volt barátom, nincsenek többé a színpadon. Valóság-

Pénzintézeteink állami ellen- őrzése.

(Folytatás.)

— Bizvást elmondhatjuk fejtegetéseink végső eredményeképen, hogy ez a tatic tetik, ez a törvény rettenetesen hiányos.

Ezt a hiányt okvetetlenül mihamarabb törvényhozási uton kell pótolnunk.

A dolog és indokolása is igen-igen egyszerű.

Viszonyaink fejletlenek, a közönség naiv, üzletvitelben járatlan, a társadalom nem képes magát egyes stréberek vagy agyafurk minden erkölcsi érzésből kivetkőzött csalók titkos ármányai és merényletei ellen megvédeni. Majd itt, majd ott támad egy-egy rés, különben is alig emelkedő közgazdasági és társadalmi épületünkön, A nemzet nemcsak vagyont, de vért is kezd veszíteni.

Beállott immár az állami gyámkodás szomorú szüksége. Nem válik nagy dicsőségünkre, mert nem jelent haladást, talán nem is liberális, de czélszerű és szükséges.

Sőt nálunk egyenesen az állam etikai feladatai közé tartozik. Az állam köteles polgárainak vagyoni biztonságáról tőle telhetőleg gondoskodni. Különösen erős kötelessége ez ott, a hol nemcsak pénzről, de polgárainak létalapjáról, a politikai közönség fentartásáról is szó van.

Az államnak nem szabad megtűrnie, hogy egész társadalmi rétegek, nemzetfenntartó elemek vagyonukból kiforgatva a züllés, a polgári megsemmisülés útjára juszanak s ezt a mi szegény Magyarországnak még emberanyagban is gyöngítsék.

A legerélyesebb eszközökhöz kell nyulni, hogy a rendszeres fosztogatástól fejletlen társadalmunkat megóvja.

Tiszta, világos bepillantást kell nyernie a pénzintézetek egész ügykezelésébe, egész

üzleti mivoltába. Igaz, hogy ezt állami beavatkozás nélkül is elérhetnők, ha az összes pénzintézetek egymással, tehát közvetve a nagy közönséggel is szabatosan ismertetnék ügykezelésüket és üzleti állapotukat. Ez a magasabb elfogulatlanság azonban bárminő észszerű volna is különben — oly fejlett hitelviszonyokat oly fejlett üzleti érzéket — és magas üzleti erkölcsöket is tételvez fel — a mikkel mi jó magyarok, valljuk be, ez időszert meg nem rendelkezünk s a mikre csak mint eszményekre tekintünk fel. Hiszen például az osztrák-magyar bank fentartja, magának azt a jogot, hogy a vele összeköttetésben levő pénzintézetek váltótárczájába beletekintessen és vagyonmérlegüket vizsgálhassa. De azért meg vagyok győződve, hogy az O. M. B. ha ugyan ismert óvatossága nem gátolta volna a bukott soproni bankkal való összeköttetésében, ép úgy beugrott volna a nagyszabású szélhámosnak, mint a többi kárvallott intézet, igazgató tanácsos, felügyelő, részvényes, betevő stb.

Végre is nem jut eszébe, vagy nincs módjában tételről tételre visszamenőleg az illető intézet egész lelkiismeretét meggyónatni — évekre terjedőleg.

Az évi végeredmény összevág, jól fest — az intézet jól!

Pedig erre van szükség — a veséjébe kell belátni minden intézetnek. Az intézet egész üzleti képe, bármikor teljes szabotosságában, éles tisztaságában kell, álljon a nagyközönség előtt: minden kétséget kizárólag törvényerejű hitelességgel.

Nem bizalmatlanságot keltene ez eljárás, sőt ellenkezőleg megeremtené, fokozná, megszilárdítaná a közönség bizalmát, kizárná a hosszúéletű panamákat, megóvná a becsületet, a társadalmat, a közvagyont, a nemzetet!

Ez a törvényhozó intézkedés, a melyre

ut rámutatok, nem lehet más mint: a pénzintézetek állami rovincsolása.

Az eszme se nem új, se nem eredeti. Magvan a fejlettebb közgazdasági, fejlettebb — bocsánatot kérek — üzleti erkölcsű nemzeteknél is. Magvan a németeknél a »Treua Hand« állami hitelű egyesület kezében s magvan Angliában is. Természetesen a népek geniusza, a társadalmi közfelfogás és szervezet szerint más-más formában jegezesedik ki. Az autonóm szervezet szerint fejlődött. Angliában független állásu, nagy jövődelmü, az összes intézeteknél meghitelt szakfőrfiak végzik a rovincsolást. Kimutatásaik hivatalosak, közhitelűek és törvényerejűek. Ettől mi magyarok még messze állunk.

Nálunk az állam tekintélyének kell előállania.

Bizonyos fokig közjegyzői jellegű intézményt értünk tehát ilyen formán: az állam maga nevez ki szakfőrfiakat a hitelintézetek összes fajtájára. Kötelasságükké teszi az intézetek beható megvizsgatását, tüzetesebb rovincsolását, tőlük függő időben és tetszés szerinti alkalmakkor.

Kimutatásaik jagi felelősségüek, közhitelűek, törvényerejűek. Fizetésüket, illetőleg jövedelmüket az intézetektől fizetendő illetékek alkotják. Függetlenek, csak a törvénynek felelősek.

Ez az én szerény javaslatom. Sem eredetiségét nem veszem igénybe, sem nem kötöm magam a megalkotandó állami szervezet minőségéhez. Erősen hiszem azonban, hogy maga az elv: az intézetek állami rovincsolása czélszerű és hovatovább utat tör magának a józan közvéleményben.

Becsületos, okos üzleti életnek nincsenek feltős, titkolni való tervai. É a sötét, titkos odukkal!

Ki a nyilvánosság edző szabad levegőjére.

gal kiveszett a magjuk ugy a szinpadon, mint az életben is.

Tessék ezt megcsinálni a mai fiatalokkal. Ah igen! . . . Hát tudja, mit határoztam? . . . Jövő hónapban, mikor ön a szinpadtól visszavonul, bucsuelőadást tartunk. »A haza és dicsőség« címü darabot adjuk, az ön legjobb szerepe, tudom, hogy abban a darabban van. Ez tetszik magának, mi? Ez hízeleg a hiuságának?

Plangon apó egy mozdulatot tett, mely nek fájdalmas voltát az igazgató nem akarta elérteni.

— No igen, igen. Hát ez egészen természetes is, — folytatá a direktor. Átkozott Plangon apó! Mikor kivágja a szalon ajtajának mind a két szárnyát és elmondja, — hogy: »Grófné, az ebéd tálalva van!« — hát ez oly kegyetlenül megható, és tudja, hogy többet ér, mintha egy egész oldalt szavalna; azt nem is kell mondani, hogy ön is megvan olyankor hatva ott benn, az természetes.

És a direktor erősen verte a mellét a szive tájékán.

Plangon apó ezeknek a dicsőséges emlékeknek hallatára egészen elszómorodott. Sohasem gondolt arra, hogy egy nap el kell majd hagynia a szinházat, amint elhagyta a parókacsinálást. S ez a gondolat feldulta a lelkét, nem éppen a nyomor miatt, amelynek eléje nézett, hanem mivel a szinház ugy a lelkéhez nőtt, hogy a szinházon túl nem látott egyebet, mint a sötétséget és a halált! Megriadva az igazgató szavaitól, a helyzetéhez illő szinpadai taglejtéssel rebegte:

— Tehát a jövő hónapban? Ébren vagyok-e? Hát már is?

— Hogyan már is? 42 évi munka és becsület szolgálata után ön még azt mondja hogy már is? Ejnye, ejnye, Plangon apó, az előadás alkalmával kap 200 frankot. . . 200 at . . . no ez csak szép dolog lesz, mi? . . . Aztán, Isten hozzád Csebáncz . . . jön a szabadság, nyugalom, a falusi élet. . . Ön elmegy káposztát termelni. Micsoda egy szerencsés ficzko, teringettét, az a Plangon apó? S aztán a »Haza és dicsőség« ben a bizonyossággal és a 200 frankkal . . . És még ugy látszik, hogy nincs is megelégedve! Hát teringettét, mit akar még?

A direktor kezeivel hadonászva föl és alá járkált a szobában:

— Oh, ezek az átkozott nagy művészek! Mind egyformák.

Pár pillanatnyi megható csönd után, miatti Plangon apónak a fálalem miatt elakadt a torkán a szó, megszólalt az öreg, az ó csöndes, beletörődött hangján:

— Jól van hát, nem bánom, igazgató ur. Csak egy kis kéréssem volna, amit nem tagadhat meg tőlem. A bucsuelőadásomon szeretném, nagyon szeretném a kis vicomte ot eljátszani . . .

Az igazgató fölugrott a székről:

— Maga tán megholondult! Hisz az lehetetlen. »A kis vicomte . . . «Az egy piszkes szerep, nem is méltó az ön tehetségéhez. Nem, ebbe sohasem egyezném bele. Azt aka rom, Plangon apó, hogy felejtethetetlen emléket hagyjon hátra a közönségnek; érti? Azt

akarom, hogy ötven, száz, sőt háromszáz év múlva is azt mondják: »Csak Plangon apó tudta azt adni, hogy: Grófné, tálalva van!« . . . Én megvédem a maga dicsőségét saját maga ellen is. Ezek a komédiások, ezek a nyomorult komédiások! Tálczán hozzák neki a biztos sikert, tíz, tizenöt, huszszoros kihívás, taps és azonfölül egy kis kapitális . . . ez neki mind nem kell, hanem jobban tetszenék egy ostoba kaland a kis vicomte szerepében.

— Direktor ur, hallgasson meg — könyörgött a vén színész, mialatt fölkel és karjait ritmikus mozdulattal kitártál — Legyen ön a bíró föföttem, direktor ur! Hallgasson meg, az égre kérem. Kell, hogy bevanjak önnek mindent . . . Tíz éve éppen, hogy tanulom a kis vicomte szerepét, minden este eljátszom otthon titokban és alakitom. Az egész szerep csak tíz sor, de gyönyörű és oly hatásos! Oh, ha ön megengedné! Ez lenne az én művészi pályám koronája. A közönségnek bemutatnám a tehetségemnek eddig még nem ismert oldalát. Direktor ur, hadd játszom el a kis vicomte-ot. Ha beleegyezik direktor ur, inkább lemondanék a kétszáz ferintről is.

— Ah! Hagyjon békét, Plangon apó utoljára még megharagit, Most már elég volt Alácsszolgája!

Plangon apó végtelen szomorú volt: mindennap elment a szinházhoz ott bolyongott a szinpadon és diszletek között nyugtalanul hamleti töprengések között s így monologizált:

— A kis vicomte! . . . Igazán érthetel

A titk
a nyilváno
követeli.

Mentő-

(K

Az a
mely a
óta védel
székely n
erős karr
onézet
Hunyady
székely sz
Mátyás ki
alkotá; a
Bethlen C
sünk, Ber
vult; nem
kenyeret

A m
keresztül
hullámve
uj rajok
és délre
ret keres
aztán elz

Hiva
10 év al
204 □ m
kelyből 5
zjától, h
durva m
napi ken
nasz, a j
kiséretek
zadok ót
lővérát, r
mely fest
nait köit
pusztulás
donságait
értékesít

Felu
fényes Cs
mely Cs
mentésé

len . . .
get amib
közönség
nagy föle
rult dire
a tehets
A viláz
nem és
Veg
apó titol
ban rem
szemekk
»A haza
detén.

A j
gén jele
ban bell
és feket
ebéd/őaj
csegő h
ebb

a régi á
keserüs
tatásban
akart m
szerep
egyszer
ves szó
eszébe,
áradat.

Ug
pirul Z
Coquelu
tasította
legmeré

A titkolódzást a szennyos magánérdek, a nyilvánosságot a tiszta nemzeti közérdek követeli.

Veszprémi Vilmos dr.

Mentő-akció a székely néperért!

(Kérelem a magyar nemzethez.)

Az a maroknyi tösgyökeres magyar nép, mely a keleti Kárpátok tövében századok óta védelmezte a magyarság ügyét; az a székely nép, mely nemzeti jog lobogója alatt erős karral, a szív bátorságával és a faji önréztől s a történelmi öntudat büszkeségével Hunyady János törekvő harcaiban kivívta a székely szabadságot; az a székely nép, mely Mátyás király dicső fekete seregének zömét alkotta; az a székely nép, mely a Bocskay, Bethlen Gábor és legutóbb legendariszerű hősnök, Bem tábornok legkedvesebb katonája volt; nem talál munkát a hazában és száraz kenyeret családja számára.

A méhkas, mely mástól ezer esztendőn keresztül a maroknyi népet a sötét századok hullámveréseiben fenntartotta, megtelt. Belőle új rajok tudnak ki. A szegény nép keletre és délre megy: Olahországba, hogy kenyeret keressen magának és családjának. Itt aztán elzüllik, elnemzetlenednek.

Hivatalos adatok mondják, hogy az utóbbi 10 év alatt a bércezes székely hazában a 204 □ mérföldnyi területén élő 450.000 székelyből 50.000 székely vett örök búcsút hazájától, hogy családja részére idegen népek durva munkájából keresse meg a mindennapi kenyeret. Ezért husz éve hangzik a panasza, a jajszó a Székelyföldről. Történetek is kísérletek, hogy a magyarságnak ezt a századok óta ledönthetetlen bástyáját és mentővárát, mely erős, mint az a sziklalánczat, mely festői szép völgyeit, aranykalászos rétjait körüli, megmentésük az elkallódástól, elpusztulástól és a székely nép nemes tulajdonságait, ősi erényeit, családalkotó hajlamát értékesítsük a haza javára.

Feljúl lelkünkben a székely nép verőfényes gyermekkorából fennmaradt szép regé, mely Csaba vezérnek a székely nép megmentésére a Hadak útján való ismételt meg-

jelenését meséli el. Legyen a magyar nemzet szíve verésének dobogása és segítő kezének áldást hozó melegsége megújodása Csaba vezér regéjének s jelenjük meg újból Csaba vezér hadaként székely véreink megmentésére a csillagos égen is vigyünk segítséget arra a földre, hol a kék égboltozat a székely havasokkal ölelkezik.

Hiszzen a székely népben a tipikus magyar szellem őseréje szól felénk s a Székelyföldben egy, még nem is sejtett világ csodás tündérkertje tárul fel előttünk. Mindakettő hivatva van megtermékenyíteni a magyar elmét, hogy teremjen magyar erkölcsöt s teremtsen magyar műveket.

A hivatalos hatalom milliókat áldoz a ruthének és más idegenajku hazai népek felségelésére, azonban hazánk történelmi dicsősége élő tanujának, szabadsága megvívójának megmentésére az időt nem tartja elért kezeltnek. Mi, a kik mindennap látjuk e muvelt, jólélt, szorgalmas nép pusztulását, meggyőződünk arról, hogy itt az utolsó és végső perc, melyben a székelyeket és a Székelyföldet még megmenteni lehet. Itt az idő, hogy a népek esztét, erejét, szorgalmát, ügyességét s iparüzésre alkalmas természeti viszonyait sürgősen értékesítsük, mert a kivándorló székely nép helyébe érésben és fajszeretben idegen nép tödul be. Nem sok idő kell, hogy Magyarország keleti védő bástyáján a Székelyföldön idegen érzésű lakosság engedje lehanyatlani az ősi dicsőség lobogóját.

Az összes székely társadalmi tényezők támogatásával és segítségével ezért országos székely mentő akciót indítottunk, melyben részt kell vennie minden magyar embernek, a ki hazája történelmi multjéért lelkesedik és a magyar faj megerősödését szíven hordozza. Nem idegen ajku néperért állunk sorompóba, hanem a mi véreinkért, a mi fajtánkért, mely a multak harcaiban számtalan szorvált éretünk s örüllő hivatásában ezer esztendő óta mellével fedezi Magyarországot a kelet felől jövő támadások ellen. Annak a népek kérünk minden magyar embertől segítséget, mely a létárt való küzdelem keresztjében sokszor vérét hullatta, annyszor veszteséget szenvedett s többször majdnem kiirtatott s mely mindannyiszor feltámadott, megerősödött s a rettenthetet-

len bátorság, szabadságszeretet s önbizalom képviselője lett a költők énekeiben s a magyar nép közmondásaiban.

Csaba vezér hadainak ősvénye ott felerlik a magyar ég boltozatán. Tehát nyitva még a „Hadak útja.” A hazafias áldozatkészség meleg szeretete vigye el ez uton a mi segítő áldásunkat, hogy a mentő akció révén ragyogja be a Székelyföldet a boldogság napja, aranyozza meg népét a jólét öröme, sarjadjon barázdáin új élet s a merre székely szót ringat szárnyain a szellő, az öröm és szabadság vig dala zengjen!

Mentő akciónknak ezzel a fohászával keresünk meg mindenkit, hogy ebben a nagy és fáradságos munkánkban segítségünkre legyen s a székely honmentés sikerében részt venni siessen.

A legkisebb adomány nagy czélok eléérésére segít. Tehát adakozzék mindenkimert minden adomány az országnak, a nemzetnek kamatoz. Most az egyszer legyünk nagylelkűek és bőkezűek, hogy a hazafias magyar társadalom a honmentő munkája is eredményes legyen!

Debreczen város közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, nov. 29.

A tegnapi szavazás meglepetés volt a Tanácsra. Bakonyi Samu dr. indítványát, mely a Tanácsnak bizalmatlanságot szavaz 70 szóval 67 ellen ében elfogadták. Ilyen súlyos veresség még nem érte a városi Tanácsot s ez esettel külön cikkben foglalkozunk.

A második napi gyűlés féltiz órakor vette kezdetét a bizottsági tagok élénk érdeklődése mellett. A tanács tagjain szinte észrevehető volt a lehangoltság a tegnapi esemény miatt. Idegesek voltak az emberek s ugyancsak puskaporos volt a levegő a közgyűlési teremben.

Következett az állandó bíráló választmány jelentése a legtöbb adófizető bizottsági tagok 1902 évre szóló névsoráról. — E névsor felolvasatván és elfogadtatott.

A megüresedett választott bizottsági tagsági helyeknek pótválasztás utján betöltésére előterjesztést tett a tanács, mely decz. 18-ig ejtendő meg. A határnap javaslat elfogadtatott.

A központi választmány három évre megalakítása jött ezután kérdésbe. Választandó titkos szavazás útján 24 tag. Elnöklő főispán megalakítja a szavazatszedő küldött séget. Az első küldöttség elnöke Dr. Kola János, tagjai Koszorus Lajos és Kertész János. A második küldöttség elnöke Nemes Kálmán, tagjai Taffler Ignác és Némethy Sándor.

A választás eredménye következő: A központi választmány tagjaiul megválasztottak: Csiky Lajos, Szilágyi Imre, Roncsik Lajos, L. Nagy Bálint, Kovács Lajos tanár, Id. Kéki Sándor, Balogh Imre ny. táblai bíró. Gergely Antal, Dr. Balkányi Miklós, Varga Károly kereskedő, Mihalovics István, Torday Gábor, Serly Ede, Komlóssy Arthur, Simonffy István, Szabó Kálmán jegyző, Horváth István, Szabó Kálmán kereskedő, Harmath Gergely, Némethi Sándor, Pálffy Gábor, Zádor Lajos, Váczy János és Nagy Sándor ügyvéd. Állandó bíráló választmány tagjaiul megválasztottak a mult évek.

Következett az igazoló választmány egy évre való megválasztása. Itt is maradtak a régiek.

A közigazgatási bizottságba sorrend szerint belépő tagok helyére két évre öt tagnak való megválasztása következett, melyre a titkos szavazás elrendeltetett. Kilépő tagok: Kovács József, Lengyel Imre, Márk Endre, Dr. Popper Alajos és Sesztina Lajos. Megválasztottak: Lengyel Imre, Márk Endre, Szilágyi Imre, Dr. Popper Alajos és Sesztina Lajos.

len . . . Megtagadni tőlem ezt a csekélységet amiből rám dicsőség háramlott volna a közönség pedig sőt maga Sarcey is egy nagy földezt tett volna! És ez a nyomorult direktor, akit én bizáltam minden este a tehetségemmel! Igazán nincs szerencsém. A viláz sohase fogja megtudni mi volt benem és minő tehetség volt itt a fejemben.

Végre elérkezett a nagy nap. Plangon apó titokban utolsó pillanatig valami csodában reménykedett. Elszorult szívvél könyes szemekkel nézte mikor felgördült a függöny «A haza és dicsőség» első fölvonásának kezdetén.

A jó öreg csak a második fölvonás végén jelent meg a színpadon. A kellő pillanatban bellépett méltóságosan fehér parókával és fekete harisnyában, kivágta előkelően az ebédőajtó két szárnyát s ünnepélyes reccsogó hangján jelenté: Grófné találva van! Ebben a pillanatban feltámadt szívében a régi álm, az elfojtott ambíció melynek keserősége megmérgezte az életét. Elragadtatásban legalább egy pillanatra tiltakozni akart multja ellen, a sok néma és alázatos szerep ellen, ő is szonokoini dominálni akart egyszer a színpadon. Drámai toszlányok, heves szóváltások, rémült kiáltások jutottak eszébe, s kavargtak a fejében mint a láva áradat.

Ugy érezte, hogy lelkében ott dobog és pirul Zemaire Frigyes, Mounet, Sully és Coquelinek rokon lelke. A művészet megittasította, elvette az esztét és vitte magával a legmerészebb hőstettekre. Az öreg komor-

nyik kiegyenesítette természetét, hátra esapta a fejét, melyen megbillent a fehér paróhs, bal kezét a szívére tette, a jobbot pedig mint valami kardot előre nyujtotta a vendégek felé és nyers hangon, mint a hős szereplők, kiáltá: —

— Igen is grófnő, az ebéd tálalva nan! De előbb, tábornok, szemébe is megmondom önnek. A ki egy védtelen nőt megsért, az gyáva pimesz!

Aztán hátralépett és bebocsátotta az ebédőbe a meglepett vendégeket.

A teremben, mint a menydörgés robaja hangzott föl a taps. A közönség ei volt ragadtatva a feisleges és erélyes beavatkozástól, és trentikusan hívták Plangon apót. De a függöny, daczára a kiabálásnak, ládbogásnak, a lelkes brávózásoknak, melyek az egész fölvonás-közi szünetet betöltötték, bebocsátva maradt.

Plangon apót körülvették a társai és elhalmoztak szemrehányással.

— Hát mi lelti magát, Plangon apó? — szólt a drámai hősnő. — Tán megbolondult . . . vagy tán beteg?

— Nem, márkimé asszony — felelt előkelően Plangon apó. — Ne beszéljen többet nekem a becsületről. Kétféle becsület nincs, de vannak még derék emberek . . .

Főlemelte ujját bizonyául a mennyezet felé, és eltűnt a sötét diszletek között . . .

És Plangon apó még mindig énekelt.

A törvényes biztosíték mellett el nem helyezhető hazi és gyámpénztári felesleges pénzeknek 1902 ik évben elhelyezésére vonatkozólag tesz előterjesztést a tanács.

A kérdéshez hozzászólt Dr. Fejér Ferencz, aki azt ajánlja, hogy a város közönsége megfelelő kamatláb mellett jusson kölcsönhöz s ne csak az osztaléokra legyenek tekintettel.

Elnökölő főispán nem ide tartozónak jelentti ki Fejér Ferencz felszólalását.

A tanács előterjesztésére a névszerinti szavazás elrendelvé az a közgyűlés 116 szavazattal elfogadta.

Néhaj Armós Bálint a Debreczenben felállítandó Hajléktalanok menházára 5000 koronát adományozott, a Mentő egyesület részére pedig 11089 koronát hagyott, mely városi kezelésbe vétetett s erről jelentést tett a belügyminiszternek. A belügyminiszter elrendelte, hogy az adományokról alapító oklevel készíttessék. Tudomásul vétetik.

A 19 pont az önkéntes iskola felépítésével foglalkozik Oláh Károly tanácsnok előadásában. Fejér Ferencz dr. hozzászólásaután.

K o m l ó s s y A r t h u r, A c z é l G é z a főmérnök fejtegeti és védi a tanácsai előterjesztést.

A katonai szabályzat szerinte nem tűr meg semmiféle beavatkozást akár a helyre akár az anyagokra való tekintettel s a közgyűlés elhatározta a felépítést. Jóna Dániel hangoztatja, hogy mennyire kívántos a város közönsége közgyűlésen és azonkívül is az iskola felállításának szükségességét. Dr. Bakonyi Samu Oláh Károly érvelését nem fogadja el, de a kérdés lényegében megegyezik vele és nem akarja a tárgyat napirendről levéttetni s a tanácsot kéri, gondoskodjék határidő kikötése nélkül arról a módzatról, melynek alapján leghevesebben oldhatni meg a feladatot. Gróf Dégenfeld József főispán kijelenti, hogy ő tette meg az előterjesztést s itt csak arról van szó, hogy az ideiglenes idehelyezés egy esztendőjéig meg lehessen hosszabítani. Pénz nincs, tehát szerinte le kell venni a napirendről a tegnapi határozat értelmében. Kiss Albert szintén ezt ajánlja és kéri a tanácsot, hogy annak idején kész, kidolgozott javaslattal lépjen elő, nem úgy, mint ma tette. S a napirendről való levétel nem állandó, csak addig tart, míg rendezve lesz a dolog. Oláh Károly a nagykozsón megszavaztatása és realizálása miatt levéttetni javasolja a programból, de csak ideiglenesen. Simonffy Imre polgármester csak a nagykozsón leszavazása miatt aggódik. A főispán kimondja a határozatot: a tárgyat leveszik a napirendről és a tanácsot megbizja a közgyűlés, hogy a már cziusi közgyűlésen tegyen előterjesztést az állandó elhelyésről.

20. A huszárlaktanya kibővítésének ügyében Oláh Károly hivatkozik arra, hogy a honvédelmi miniszter leiratot intézett a tanácsához oly értelemben, hogy tárgyalassék újra. E kötelezettségének tesz most eleget a tanács. A laktanya rosszul épített, a tervek nem váltak be. Kovács József nem a pénzt tartja az első szükségletnek. Kárhözta tólag beszél a laktanyáról, mely szerinte nem fél — hanem leépített. Dégenfeld főispán ki jelenti, hogy ezzel a ponttal sem lehet foglalkozni, mert nincs pénz.

T o r o k B á n i u t ezt a napirendről való levéttelt csak a tanács boszujának tartja. Tízegyekozik a polgármester azon kifejezése ellen hogy a közgyűlés egyrésze v i z e s z ü. Oláh Károly előadó felolvassa a tanácsai előterjesztést a miat közgyűlés ennek elkészítését rendelő határozata alapján. Dr. Bakonyi nem fogadja el a javaslatot, mert emberbaráti és sokkal fontosabb célok nem engedik meg a kaszárnyaépítést. kívánja, hogy a tanács javaslata ne csak ideiglenesen de állandóan vétessék le a napirendről. Kovács József is ebben az értelemben beszél Dégenfeld elnök a megejtett szavazás

alapján kijelenti, hogy a tanács előterjesztése elfogadtatik, de a tárgy a napirendről levéttetik.

A gyűlés többi tárgyai apróbb természetűek lévén, gyorsabban haladhattak át rajta. Egy óra felé elnökölő főispán a gyűlést berekesztette.

A boerek szabadságharcza.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 29.

Fontosabb híreket se angol, se francia se német lapokban nem találunk, táviratok nem érkeznek a harcztérről és ez mindig gyanus. Ilyenkor néhány nap mulva mindig valamely angol vereségről kapunk értesítést persze kerülő uton.

Kitchener szigorúan felügyel a távirati értesítésekre, a katonai cenzura éber, nehogy a hivatalos tudósításra idő előtt ráczafoljanak. Az angol fővezér előbb megcsinálja Londonban a hangulatot, jelentésében beszél visszavonulásáról, néhány akadályról, nem sikerült támadásáról, — míg azután ki derül a való.

A boerek ügyére vonatkozólag két igen érdekes hír érkezik. Az egyik Amerikára, a másik Németországra vonatkozik.

A New York Herald wahingtoni tudósítója — a Times szerint — azt állítja hogy noha az európai hatalmasságok képviselői nem kérték meg egyenesen az Egyesült Államokat hogy ajánlják föl jó szolgátaikat a délelfrikai béke közvetítésére, mégis történtek részéről ilyen irányu czélzások, a kabinet egyes tagjaival szemben. Czélzások törtétek, hogy az európai hatalmasságok tetszésével és támogatásával fog találkozni. Roosevelt és a kabinet tagjai nem vették figyelembe azokat a czélzásokat.

Ez leverő volna a boerokra nézve, ha ugyan ők jobbat vártak, vagy remélték volna. De a vitéz nép már rég tisztában van helyzetével: segélyt ő sehonnan sem várhat.

Németországban azonban napról napra terjed a mozgalom mely a boerek ügyét felkarolja. Az egész országban bizottságok alakulnak az elgyötört szerencsétlen boer asszonyok és gyermekek fölségése czéljából gyűjtések szervezésére. Nagyhirű művészekből, katonákból ügyvédekből, orvosokból írókból Münchenben is bizottság alakult amely felhívást intézett Németország asszonyaihoz, anyáihoz, hogy adományaikkal enyhítsék a borzalmas nyomert, amelybe a szerencsétlen boer anyák és gyermekeik kegyetlenül döntöttek, s amely nyomor és gyötres okozta, hogy a némettel rokonfajú boer nép 54326 serdületlen gyermekei közül júnustól szeptemberig 5209 elhunalt.

Brightonban tegnapi tiltakozó gyűlést tartottak, melyben elítélték a kormány eljárását. A gyűlésen leghevesebb beszédet tartott Vaughan Nash, a Daily Chronicle volt szerkesztője ki azért vált meg állásától mert a lap kiadója azt kívánta, hogy a kormány intézkedéseit és az egész háborut helyesolja a népgyűlést a rendőrség betiltotta.

— A Zion-egyleti tagok szives figyelmébe.

A Zion-egylet összes tisztviselőinek, s így az egyleti orvosok mandátuma is a folyó év végével lejárván, az általános tisztújítás 1902 évi január hó folyamán fog megtartni. — A betöltendő orvosi állásokra az alapszabály 45 § a értelmében a tagok is jogosítva vannak orvost ajánlani, ha az alánlat legalább tíz egyleti tag által iratik alá. — Felhivatnak tehát az egyleti tagok, hogy az általuk esetleg ajánlani szándékolt orvost f. évi decz. 30 ig az előljároságnál bejelenteni sziveskedjenek. Figyelembe csak oly ajánlatok vehetők, melyek legalább tíz szavazati joggal bíró egyleti tag által vannak aláírva. Egyijedejüleg ismételten figyelmeztetjük úgy a rendező mint a pártoló t. tagokat, hogy netáni hátralekös járulékaikat ez év végéig kiegyenlíteni sziveskedjenek, mert ellenkező esetben nevezik az 1902 évi január 1-on egybeállítandó választási lajstromban nem lesznek felvethetők. — Az előljároság.

— Hivatalos órák: A debreczei tisztviselők önszegélyző egyesületében (gróf Dégenfeld tér 2. szám az emeleten). Deczember hónapban mindenkor d. u. 5-6 óráig 2 árnapi biztos Beszner Frigyes 3 án napi biztos Balogh Imre 4 én napi biztos Budaházy Ödön 9 én napi biztos Csath Zsigmond 16-án napi biztos Györy Kálmán 23-án napi biztos Harsányi Gusztáv 30 án napi Dr. Irányi István. Ez alkalmakkor mindennemű egyesületi ügyek elintézhetőek s tagsági jelentkezések elfogadtnak.

— Orvos választás a Zion egyletnél. A Zion debreczei betegs. egyletnél 1902 évi január hó folyamán két orvosi állás lesz 3 évi időtartamra betöltendő. A Debreczen városában legalább már két év óta működő orvos urak felkéretnek, miszerint ezen állások betöltése iránti hajlandóságukat az előljároságnak (elnök Ifj. Tabwarer Vilmos) levélben bejelenteni sziveskedjenek. A jelentkező, vagy az egyleti tagok által esetleg ajánlott orvosok sorából a közgyűlés szótöbbséggel választja az egyleti orvosokat az alapszabályokban megállapított eljárás betartása mellett. Az állásokkal egybekötött tiszt. díjról s egyéb tartni valókról felvilágosítással szolgál Dimanovits Dezső egyeti titkár (Egyleti helyiség: Piacz 63 sz. földszint. Nyitva naponta d. u. 6-7-ig.) Az előljároság.

— Halálra kizott katona. Gyöngyöset a katona-élet — úgy tartja a nóta. Pedig hát nincs igaz a nótanak! Cudar élet bizony a katona élet. Most is szomorú híre érkezik egy szegény katona sorsának. A nagyváradi negyedik számú honvéd gyalogezred egyik közlegényét Flórián Pétert szardán reggel korházba szállították, ahol pár órai kínos szenvedés után meghalt. A szegény fia haldokolva panaszkodott ápolójának, hogy szakasz vezetője. Magyar Ferencz, puskatussal verte halálra. Mióta csak a századnál vagyok így bánik velem, panaszkolta a szegény fia. — Az ápolló jelentése folytán a hadbírószág letartóztata az embertelen szakaszvezető katona holttestét föl fogják boncolni. A század legénysége, amelyiknél Magyar szakaszvezető kegyetlenkedéseit folytatta, azt mondja, hogy a szakaszvezető, mikor Flórián haldoklásának a legénység között hirtre futott, azt mondta előttük, hogy: „Ha megdöglik, hát megdöglik!” Különbön pedig nagy az

ó om a leg
tak kinzój
nak, hogy
mással, ar
vadállat ki
számu hon
azt sem tu
séggel törté

— Meg

tunk hirt a
összeverek
alaposan h
naszt emel
és Blazsik
kezmények
tamadókna
dologban t
megtámad
a pénzt r
bert Palai
vették ved
az asszony
a kezét m
veszekedé
és a megf
ettek. Sz
tót a ma
megtámad
jelentést
lessz a v

— A

bedelvüsz
mit tart f
törődünk
ségeit,
ezáros vi
e lap sze
zengje a
annyinak
beszéljen
A többit
tozik.

—

urasági
rakozott
régén N
Mikor el
vitt egy
hogy ő
elhozta
akarta v
ha érté
szakuld
vaszttét
túnt te
vonta.
bált vé
neki. A
és a r
nem l
gyen.

—

novellá
magya
rokons
legujá
egyéb
könyv
Basch
által r
kelők
Előfz
Gyűjt

ő om a legénység között, hogy megszabadulnak kintjuktól. Csak azt találjuk csodálatosnak, hogy a század tisztikara nem birtudomással, arról, hogy a legénységet egy ilyen vadállat kínozza. Hát mivel töltik a 4-ik számú honvédezered tisztjei az idejüket, hogy azt sem tudják, ami a kezükre bízott legénységgel történik?

— **Megtámadták az utczán.** Tegnap adtunk hírt arról hogy a gépgyári munkások összeverekedtek és Szecsánszky Józsefet alaposan helybe hagyták. Szecsánszky panaszt emelt a támadói ellen Palaics Gyula és Blasik Lajos ellen de a mint a következmények bizonyították a panaszt éppen a támadóknak kellett volna tenni. A hibás a dologban tulajdonképen Szecsánszky, a ki megtámadott egy szegény embert a miért az a pénztért merete kérni. A megtámadott embert Palaics Gyuláné és egy másik asszony vették védelmébe. De Szecsánszky ekkor az asszonyok ellen fordult sőt Palaicsnénak a kezét meg is vérezte. Ekkor érkezett a veszekedés helyére Palaics Gyula Blasikkal és a megtámadott asszonyok segítségére siettek. Szecsánszky megkapta a két munkástól a magáét a mit a védtelen asszonyok megtámadásával keresett magának. A följelentést ő tette ugyan, de aligha nem ő lesz a vádlott.

— **Az UDFU-nak.** Hogy a krajczáros szabadelvűség jegyében született kicsinyeséget mit tart felőlünk, azzal bizony mi keveset törődünk s hogy mi minek tartjuk kicsinyeséget, az ismét csak a mi dolgunk. Krajczáros viccekre nem reagálunk, hanem azt megköveteljük, hogy míg mi vagyunk a lap szerkesztői kissé alacsonyabb hangon zengje a tenort, mert mi tartjuk magunkat annyinak, hogy az UDFU becsületes hangon beszéljen velünk. Ennyit és semmi többet! A többit majd elintézi az, akire az ügy tartozik.

— **Szórakozottságból lopott.** Molnár János urasági masnak roppant nagy hibája a szórakozottság. Ez a hibája folyton üldöz. Nem régen Nyíranarcon szolgált Diner Edénél. Mikor elakart távozni az ezüstneműből elvitt egy néhány darabot. Molnár azt állítja hogy ő csak Debreczenben vette észre, hogy elhozta az ezüst neműt, de már akkor nem akarta vissza küldeni. Itt jobbnak látta, hogy ha értékesíti mint jogos tulajdonosának vizsgálja. Az értékesítésen azonban rajta vesztett. Varga rendőr ellenőrnök gyanusnak tűnt fel a Molnár viselkedése és kérdőre vonta. Molnár a nagy szórakozottságával próbált védekezni, ezt azonban nem hitték el neki. A nagyon szórakozott embert elfogták és a rendőrséghez vitték, a hol bizonyára nem lesz rá alkalom hogy szórakozott legyen.

— **Előfizetési felhívás.** Eddig megjelenő novellás könyveimet úgy a közönség, mint a magyar sajtó osztatlan tetszéssel, kitüntető rokonszenvvel fogadta. Ez indít arra, hogy legújabb novelláimat Aranyhaju Asszony és egyéb elbeszélések címen a karácsonyi könyvpiacra sajtó alá rendezzem. A könyv Basch Árpád, kiváló fővárosi festőművész által rajzolt művészi kivitelei czimképpel, előkelő kiállításban decz. hó végén fog megjelenni. Előfizetési ára füzve 2 k. diszkótésben 4 k. Gyűjtök öt előfizető után tiszteletpéldányt

kapnak. Előfizetési pénzek alábbi czimre küldendők. Kassán, 1901 november havában. Szathmáry Zoltán a „Felsőmagyarország” politikai napilap felelős szerkesztője.

— **Megcsipett vigécz.** Tegnap ismét egy házaló ügynököt vont kérdőre a rendőrség. Az ügynök Róth Izidor a ki már háromszor volt hasonló ügy miatt a rendőrség előtt. Mint a Weisz Sámuel czég megbízottja vásszonnal és szőrmeárakkal házal. Azonban Bardócz rendőrbiztos rajta csípte a házáron és följelentette a vigéczet a rendőrségen. Az ügynök ellen megindították a hivatalos eljárást.

— **Gyermekholttest az árokban.** Tegnap óta egy titokzatos ügyfoglalkoztatja a rendőrséget. Egy talált gyermekhulláról van szó a melyet az eddig ismeretlen anya tette a Péterfia utczai temető árkába. A gyermek alig egy pár órával az előtt született, a testét két foltok borítják, a nyakán fojtogatás jelei láthatók. Ugy látszik hogy a szívtelen anya saját kezével fojtotta meg a szegény gyermeket és azután eltemette. A holttestet Bónis Mihályné vette észre, ki az árok mentén vezető uton rémülettel látta meg a temető árkában levő hullát. Nem is mert közel menni hanem rögtön haza sietett és a láttakat közölte Sarkady Gábornéval. A két asszony együtt újból kiment a helyszínre. A helyszínén Sarkady Gáborné kiásta a hullát a mely összezsugorodva egy két kötébe volt téve. A talált hullát egyenesen a rendőrséghez vitték. A rendőrségen azonnal megindították a nyomozást a lelketlen anya ellen. A talált gyermek holttestét kivitték a kórházba. A bűnös anya kinyomozásával Bardócz András rendőrbiztos bízta meg a rendőrkapitányság.

A leszavazott tanács.

Debreczen város törvényhatósági bizottságának tegnapi közgyűlésén a tanács elnyerte megérdemelt itéletét a leszavaztatást és a bizalmatlanság megszavazását.

Hát bizony fura város ez a miénk: azoknak az uraknak, kiket bizalom helyezett székükbe, bizalmatlanságot kellett tapasztalniok a város közönsége részéről.

De hát ez az állástadó bizalom más, mint a melynek ellenkezője az állástól megfoszt. Az a bizalom a méltóságos gróf főispán uré, meg a kir. tanácsos polgármester uré, emez a városé. Hogy melyik az igazabb, azt csak tegnap tudtuk meg.

A tanács óvatosan elhallgatott és közgyűlés elé nem terjesztett egy kemény megrovást, melyet nyakára szabott felesleges hatósága, a belügyminiszterium. Ha nem akad erőlyes és utánajáró ember, ki kéri ennek a leiratnak fölolvastatását, talán ma nem ismerjük ezt a tanácsunkra és városunk vezetésére oly igen hízelgő véleményt. Legalább erre enged következtetni az az elszörnyűködés, az elégedetlenség felhangzó moraja, mely a leirat felolvasását nyomon követte.

Szép viszonyokat tár elénk az említett fogalmazvány. Debreczen nagykölcsonének legnagyobb része nem került oda, a hova előjegyeztetett; sőt egyáltalán azt sem tudjuk, hogy hova került. A főszámvevő erről nem tud felvilágosítást adni. A tanács vona kodik, húzódik a felelet megadása elől, kibújókat keres és talál, de szerfölött gyöngéket és návakat.

Oh Debreczen, te városok legszegényebbje! Nem anyagiakban, bár — sajnos —

így is rosszul áll a szénád, mifőta erők a szénátorok vezetik lépteidet. De szegény vagy önértetben, szegény előrelátásban és gazdaságos tudásban! Nem látod, mivé lesz vagyoned, mivé régi hied neved? Óvakodjál és légy talpon!

Jól mondta tegnap egy szónok a közgyűlésen, hogy az nem találkozik a tanács részéről elég nyíltsággal. Eléggel? mondá; semmivel, mondjuk mi. Csak burkolóznak egy lépél alá, mely pedig hamarosan szét szakadozik. Mert a rendszer bukóban van. Ezen nem kételkedhetik senki.

Régóta hangoztatjuk ezt, de hiába. Meg lehet, még sokáig tart az intrika, és titkolózás világa. Ez esetben talán és tehát nem lesz közhely, ha a néhai való jó Cziczeróval felkiáltunk vad bosszúságunkban czivistársainkhoz:

— Ouonsque tandem? ...

Gáz.

Törvénytörés.

Szinigazgató és színész.

Saját tudósítónktól.

Budapest, nov. 29.

A szegedi járásbírótság előtt olyan pör vette tegnap kezdetét, amelynek évi jelentősége van az egész országra nézve.

Az képezi ugyanis a kérdés tárgyát, vajjon szabad-e a szinigazgatónak valamelyik tagjáról olyan jelentést tennie a Színész-egyesületnek, amely még ha igaz is, de sérti azt magánbecsületében.

Kreacsányi Ignác szinigazgató följelentette az egyesületnél Ungvári Vilmost, társulatának tagját, azzal vádolva őt, hogy adóságokat csinál. Ungvári erre rágalmozási pört indított Kreacsányi ellen, amelynek tegnap volt a tárgyalása a szegedi járásbírótság előtt.

Dr. Balassa védő mindenekelőtt előterjesztette, hogy a színészet önkormányzati testület, amelynek saját itélkezése van, épp ezért kéri, hogy függessze fel a bíróság az eljárást, mert Ungvári ellen fegyelmi van folyamatban, várják meg annak a befejezését.

Ungvári Vilmos viszont elmondja, hogy ő beadta mentségeit Ditrői Mór elnökhöz s arra kérte, hasson oda, hogy az ő fegyelmi-jét függesszék fel a rágalmozási pör befejeztéig.

Balassa Ármin kijelentette, hogy be kell előbb várni Ungvári fegyelmi-jének a sorsát, mert ha az állított tények igazaknak bizonyulnak, akkor nincs szó rágalmozásról. Kreacsányi pedig be tudja bizonyítani mindazt, amit mond s amit a közérdek megóvása miatt tett. Határozottan kijelenti, hogy a színész egyesület kormányhatóságilag szabályozott testület, annak szabályai kötelezik a színészt, mint ahogy ez kifejezésre is jut minden egyes szerződésben.

Balassa védő adott ezután több pontra nézve felvilágosítást Schweiger bírónak. »A színész nem működhetik, ha nem tagja a színészegyesületnek. A színészegyesületnek fegyelmi joga van a színész fölött. Ezt egy harminczkéttagu választott bíróság teljesíti, amely felelőrszben fővárosi, felelőrszben vidéki színészekből áll. Az alapszabályok kormányhatóságilag jóvá vannak hagyva.«

Pap Róbert az utóbbit kétségbevonta, azért Schweiger bíró az alapszabály beszerzéséig elnapolta a tárgyalást.

Fegyházra ítélt pénztáros.

A kolozsvári máv. üzletvezetés köréből történt tízezres sikkasztás epilógusa.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 29.

A kolozsvári üzletvezetéshez tartozó brassói máv. árukiadási pénztárnál ez év júniusának közepétől nagy szenzációt keltő sikkasztásra jöttek rá. Az elsikkasztott összeg 11.800 koronát tett ki. A pénzt Bedő Aurél pénztáros sikkasztotta el két év óta üzött és palástolt fufanggal.

A sikkasztás első híre a sikkasztó pénztáros hivatalnok társai, elöljárói és nagyszámú ismerősei körében nagy szenzációt keltett, mert mindenki úgy ismerte Bedőt, mint pontos és lelkiismeretes hivatalnokot és jóra való becsületes embert.

A bűn úgy tudódott ki, hogy a m. á. v. brassói állomásán akkoriban rovacsoló hivatalnok a árukiadási pénztár felülvizsgálása közben mintegy 190 koronát kitevő fölöslegre bukkan. Ez arra bírta, hogy a már egyszer átvizsgált adatokat újból és tüzetesebben kutatassa át, hogy a fölöslegre, vagy az esetleges tévedésre rájöhesse.

Bedő, ki eddig a már két év óta üzött sikkasztását ügyesen tudta palástolni, mintegy 500 koronát még zsebre vágva, azonnal beteget jelentett.

A rovacsoló pedig folytatta munkáját, s a kénsv- és petróleumgyárak hiteliveinek felülvizsgálásánál nagyobb összegű sikkasztás nyomára bukkan.

A sikkasztásról az állomás főnökség távirati jelentést tett a kolozsvári máv. üzletvezetésnek s egyszersmind a brassói rendőrséget értesítette az esetről, minthogy Bedő időközben eltűnt a városból.

Bedő családjától bucsut sem véve, Botfalvára sietett s ott vonatra szállva Kolozsvárra utazott. Kolozsvárt egyenesen a máv. üzletvezetésre ment, hogy ügyét a megnyílni lehet tisztázza. Ide azonban már megérkezett a brassói máv. főnökség jelentése s azonnal intézkedtek, hogy az üzletvezetés egyik hivatalnokának kísérletében visszatérjen Brassóba. Harmadnapra érkezett vissza Brassóba, a hol azonnal letartóztatták.

Ebben az ügyben ma ítélezett a brassói esküdtszék, és — mint táviratozzák, — Bedő Aurélt, a 11800 korona elsikkasztásának, továbbá okirathamításnak büntetvéért 6 évi fegyházra ítélte.

Megkéselt lelkész.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 29.

Vakmerő merénylet történt tegnapelőtt Valiscrán. Paszku János odaváló lakos — mint nekünk írják — már régebb idő óta vadházasságban élt Mairesku Annával. Az asszonynak nemrégiben meghalt egy rokona, aki után földet és néhány száz forintot örökölt.

Paszku attól tartván, hogy az asszony, ha az örökséget megkapja, elhagyja őt, hogy ezt megakadályozza, törvényes házasságot ígért kötni az asszonynyal.

Paszku a házasságkötés kieszközölésére megfordult az anyakönyvezetőnél is, de olyan akadályok merültek fel, amelyek miatt az anyakönyvezető megtagadta még a kihirdetésüket is.

Paszku ekkor Moga Vazul görögkeleti lelkészhez ment s ezt kérte fel, hogy eskettesse őket össze. A pap szintén elutasította Paszku, megmagyarázván neki, hogy csak azután esketheti meg, ha az anyakönyvezetőnél előbb rendbe jönnek.

Paszku akkor eltávozott a lelkésztől, de másnap újra megjelent nála s ekkor ötven forintot kínált neki, ha megesketi őket. Az öreg Moga ekkor is elutasította Paszku, aki ekkor már azzal a fenyegetéssel távozott, hogy ha össze nem adja őket, meg fogja keserülni.

Tegnapelőtt délután Paszku jól bepálinkázva jelent meg ismét a pap lakásán és újra azzal a kéréssel állt elő, hogy eskesse meg őt az asszonynyal.

Mogát már ingerültté tették Paszku zaklatásai és kiutasította őt a szobából. Paszku ekkor rángott az öreg papra, torokon ragadta, letépte a földre és azután tüszőjéből egy kést rántott elő és azzal Mogán több szurást ejtett.

A lármára befutott a cselédség és a merénylőt meg akarták fékezni, aki véres késével mellette szurta Trifun János szolgát. A gyilkos merénylőt elfogták.

Moga Vazul lelkész a merénylet óta eszméletlenül kívül van, s minden perczen a halálát várják. Trifun, a szolga azonban a merénylet után pár percre kiszendvedett.

Inkvizíció egy községben.

Hogy vallatnak Torda-Turon.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, nov. 29.

Megdöbentően vérlázító esetről értesít minket tordai tudósítónk. A hozzánk küldött levél egy községi körjegyző brutálisairól beszél, brutalitásokról, melyek kevésbé élénk fantázia nélkül is eszünkbe juttatják a régebbi inkvizíciókat, — természetesen modernül újított kiadásban.

Az esetről szóló részleteket, — melyek különben ma már a bíróság elé terjesztődtek egy országgyűlési képviselő révén, — itt adjuk:

Múlt hét pénteken a torda-luni körjegyzőnek: Endes Kálmánnak istállójából eltűnt egy gyeplő-szija. A gyaru Marinka, ottari tekintélyes földbirtokosnak kocsisára: Pataki Mózesre esett, — hogy milyen adatok alapján, az nem tudható, de a későbbi tények szempontjából teljesen fölösleges is.

Endes körjegyző a mit sem sejtő Patakit valami ábrüggy alatt behívatta irdájába, a hol rajta kívül jelen voltak még: a bíró és a községi kézbesítő. Alighogy a kocsis betette maga után az ajtót, s illedelmesen köszönt: a három ember rája rohant, s letépte a padlót. Aztán székértőző lánczot szorítottak a nyakára és kezeire.

És jött a vallatás.

— Gazember, te loptad el a gyeplőszijat? — kérdezte a körjegyző.

— Nem tudok róla semmit, — nyöszörgött a szegény ember.

— Nem akarsz beismerni, — börgött Endes. — No majd megtanítunk.

S a három ember karót dugott a láncz alá, csavarni kezdte azt, úgy hogy Patakinak összeszorult a nyaka s közel volt a megfulladáshoz. Még ez sem volt elég, a három vallató ezután kötéllel, karóval, ököllel ütötte teljes erejéből az ájulni készülő delikvenst, nem is számítva a patkós csizmasarkok hatékony közreműködését.

Este 6 órától, reggel 6 ig tartott ez az

inkvizícionális vallatás, s mikor Pataki semmit sem akart beismerni, akkor végre kitörték az ajtón. A szegény ember hazavánszorított, s bement Tordára, a hol a városi főorvos látteleletet vett fel sérüléseiről. — Az egész teste csupa seb, a nyakán, lábán, kézcsuklóján a láncz mélyen bevégődött a húsból s arca egészen alaktalan a sok poftól. Jelesleg ágyban fekvő beteg, s hetek kellenek míg munkaképes lesz.

A megkínzott ember ügyét Vertán Endre dr., országgyűlési képviselő és ügyvéd vette magáévé, s így remélhető, hogy a vérlázító brutalitás meg lesz torolva.

Hanem a megye főispárjának is tudni mást kell az esetről vennie, s köteles felelősségre vonnia azokat, a kik egy hivatalos helységben véresre kínoznak valakit, — egy gyeplő szijért. . . .

CSARNOK.

A gonosz mostoha.

— Regény a népelethől. —

Írta: Szini Péter.

XVI.

Szükség a barlangból.

A hasáb szikrái szerte futottak s minden egyes ütésre tüztenger árasztotta el a vén zsidót.

Sánta Peti szeméi gyilkos tüzből égtek s elvadult kegyetlenségével ütötte a tehetetlen embert.

— Pénzt, kutya! . . . Add elő! . . . Tudjuk, hogy van! . . . Felelj: hova rejtetted? — ordította a sánta rabló.

A szegény zsidó könyörgése behatott a kis leányhoz.

— Nem tudok többet adni! — esedezett a rablónak. — Ne öljön meg, kérem! . . . Két gyermek vár reám otthon. Mi lesz azokból, ha megölnék?

Sánta Peti abbahagyta a kegyetlen munkát.

Pityke Laczi ott ült a tűz előtt és mereven nézett a vén zsidóra, kinek ajkán tájték csurgott ki a fájdalomtól.

— Hát mit vársz? — kiáltott a sántára. — Üsd a tehetetlen kutját. Miért kiméled? Talán apád, vagy mi?

Sánta Peti rem várt több biztatást. Iszonyú ütéseket mért az égő fabasébbal a jajgató zsidóra.

— Meghalsz, kutya, ha ki nem vallod! — ordította.

— Nincs, nincs több! . . . Annyi volt, a mit odaadtam! . . . Jaj, ne bántsanak, kérem! — Mi haszruk lesz belőle, ha megölnék?

— Beszélj! — kiáltotta Pityke Laczi — hova tetted a hat pár ökör árát? . . .

— Ah, véh! . . . A feleségem vitte haza! Jajjjaj!

— Üsd! intett Pityke Sánta Petinek.

Juliska fennakadt szemekkel bámulta a kegyetlen jelenetet. Kiáltani akar, kérni akarta, hogy ne bántsák a szegény zsidót, de szóhoz sem tudott jönni bámulatában.

Hirtelen átgondolta a helyzetet.

Hiszen ezek a kegyetlen emberek ő vele is így tehetnek. Hát az a szegény zsidó, mit véthetett nekik?

Egyszerre éles kés villant meg Pityke Laczinak kezében. Egy rántással lemetszvéle a zsidó nagy, fehér szakállát.

Juliska megrémült. Azt hitte: nyakát vágta el a zsidónak.

Nem gondolkozott tovább. Onkéntelenül

ötölt elmé
zalmas hel
Felagr
ki a barlan

A rab
Sánta Peti

szik.
Mindn

zsidóval.

A kis
tovább a r

Sűrű

csendet cs

varta meg.

A kis

san szedte

sűrűjében.

Csak

denáron.

Még

zsidó jajga

teté lábait

Pirult

let lassan

A kis

erdőt. Szé

távolból b

tek felé.

A ki

nem mert

rabiók ért

nak el ve

Ment

hova meg

a faluban

meki ősz

Azor

is, — Jul

golni.

An

lassan vo

Vég

mely sz

Sötétzöld

hinték á

A b

vigan es

dicsőítő

1676 v.

1901

Ar

A

896/4

közhir

Vasuti menetrend

Érvényes 1901. Október hó 1-től

— Egységes vasuti idő szerint. —

Debreczen Budapest (M. áll. v.-tól.)

Debreczenből indul		V o n a t		Erkezik	
P.-Ladány*	12.—	déli	Vegyesvonal	1.23	délután
P.-Ladány	8.10	este	Személyvonal	9.43	este
Budapest	9.01	délelőtt	Gyorsvonal	1.50	délután
Budapest	12.36	délután	Személyvonal	8.10	este
Budapest	10.27	éjjel	Személyvonal	5.45	reggel
Budapest	4.16	délután	Gyorsvonal	9.40	este
Budapest	3.37	"	Tv. sz. sz.	5.34	délután
Debreczen—M.-Sziget—Kőrösmező					
Kőrösmező	5.10	reggel	Személyvonal	2.08	délután
Kőrösmező	2.56	reggel	Személyvonal	12.41	délután
M.-Sziget	3.56	délután	Személyvonal	10.50	éjjel
M.-Sziget	12.17	délután	Gyorsvonal	4.56	délután
Szatmár-Németi	7.58	este	Tv. sz. sz.	12.03	éjjel
Szatmár-Németi	6.46	este	Gyorsvonal	8.50	este
Debreczen—Szerencs					
Szerencs	8.22	reggel	Személyvonal	11.21	délelőtt
Szerencs	4.01	délután	"	7.03	este
Szerencs	6.58	este	"	10.43	éjjel
Debreczen—Füzes-Abony					
Füzes-Abony	4.42	reggel	Vegyesvonal	10.24	délelőtt
Tisza-Füred	4.21	délután	"	7.56	este
Debreczen—Nagy-Léta—Vértess					
N.-Léta—Vértess	9.35	reggel	Vegyesvonal	11.16	délelőtt
N.-Léta—Vértess	4.31	délután	"	6.18	este
Debreczen—Tisza-Lök					
Tisza-Lök	5.28	reggel	Vegyesvonal	9.17	délelőtt
H.-Nánásig	4.06	délután	"	7.29	este
H.-Nánásig	11.20	délelőtt	"	1.18	délután

* Minden kedden.

Budapest—Debreczen

Debreczenbe érkezik		V o n a t		Indul	
P.-Ladány	7.41	reggel	Tv. sz. sz.	6.08	reggel
P.-Ladány	5.03	reggel	Személyvonal	4.00	reggel
Budapest	3.36	délután	Személyvonal	9.15	délelőtt
Budapest	6.26	este	Gyorsvonal	2.03	délután
Budapest	2.33	éjjel	Személyvonal	7.05	este
Budapest	11.44	délelőtt	Gyorsvonal	6.50	reggel
Kőrösmező—M.-Sziget—Debreczen					
Szatmár-Németi	8.46	reggel	Gyorsvonal	6.42	reggel
Szatmár-Németi	7.32	reggel	Személyvonal	3.45	reggel
M.-Sziget	12.16	délután	Személyvonal	6.—	reggel
Szatmár-Németi	6.45	este	Személyvonal	2.47	délután
M.-Sziget	3.55	délután	Gyorsvonal	11.35	délelőtt
Kőrösmező	10.12	éjjel	Személyvonal	1.22	délután
Szerencs—Debreczen					
Szerencs	8.07	reggel	Személyvonal	5.—	reggel
Szerencs	12.07	délután	Személyvonal	9.03	délelőtt
Szerencs	7.53	este	Személyvonal	5.10	délután
Nagy-Léta—Vértess—Debreczen					
N.-Léta—Vértess	7.18	reggel	Vegyesvonal	5.25	reggel
N.-Léta—Vértess	3.13	délután	"	1.05	délután
Tisza-Lök—Debreczen					
Tisza-Lök	8.17	reggel	Vegyesvonal	5.03	reggel
Tisza-Lök	6.25	este	"	2.35	délután
H.-Nánás	3.30	délután	"	1.30	délután
Füzes-Abony—Debreczen					
Tisza-Füred	8.—	reggel	Vegyesvonal	4.18	reggel
Füzes-Abony	5.45	délután	"	11.35	délelőtt

ottlött elméjébe, hogy menekülnie kell a borzalmas helyről.
 Felagrott az ágyról s észrevétlenül osont ki a barlangból.
 A rablók ügyet sem vetettek reá. — Sánta Peti jót állott róla, hogy mélyen alszik.
 Mindnyájan el voltak foglalva a vén zsidóval.
 A kis leány ellentállás nélkül mehetett tovább a rengetegben.
 Sűrű sötétség borítá az erdőt s a néma csendet csak egy-egy lehulló száraz ág zavarta meg.
 A kis leány nem félt a sötétségtől. Gyorsan szedte apró lábait és eltűnt az erdő sűrűjében.
 Csak a rablóktól akart menekülni mindenáron.
 Még távolból is fülébe hatolt a szegény zsidó jajgatása, s ez gyorsabb haladásra készítette lábait.

XVII. Uj élet.

Pirult már a hajnal s a reggeli szürkület lassanként elvonult a földről.
 A kis Juliska messze elhagyta már az erdőt. Szeles országút nyult végig előtte s a távolból barátságos tekintetű házak fehérletek felé.
 A kis leány nagyon el volt fáradva, de nem mert megpihenni sehol. Félt, hogy a rablók érte jönnek, s ha elfogják, úgy bának el vele, mint a zsidóval.
 Ment, bolygott tovább. Azt sem tudta: hova megy; kihez fog betérhetni pihenésre a faluban, de nem is törődött ezzel. Gyermeki ösztönénél fogva sietett feléje.
 Azonban — bár a falu közel látszott is, — Juliska nem volt képes odáig gyalogolni.
 A nyári verőfényben elrikkadva, csak lassan vonszolta már apró lábait.
 Végre egy szép kaszáló mellé érkezett, mely szélesen terült az országút megett. Sötétzöld pázsitján hamvaslevelű bokrok hinték árnyukat.
 A bokorban apró, tarkatollu madarak vigán csicseregtek a nyári nap pompáját dicsőítő éneküket.
 (Folyt. köv.)

1676 v. k. szám. 1901.

Arverési hirdetmény.

A debreczeni kir. birtoságnak V. 8964 1901 számú végzése folytán közhírré tételük miszerint özv. Steinfeld Mihályné részére Karczag Gyula debreczeni lakostól 25 kor. tőke, ennek hótól számítandó kamatai és eddig összesen 20 kor. 59 fill. perköltség erejéig 1901 évi mártius hó 26-án bírósággal felülfoglalt és 2713 kor, 86 fillérre becsült bolti felszerelvények butorok- és egyebekből álló ingóságok 1901. évi december hó 2-án d. u. 3 órakor kezdetét veendő és 1-ór. Széchényi-utca 2. sz. a. azután a külső vásártér 4. sz. a. megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.
 Debreczen, 1901. évi november hó 13-án.

Sugar Gyula.
 birói kiküldött.

Csász. és kir.

ud ari szállító.

DITMAR R. BUDAPEST

IV. Kossuth Lajos-utca 3.

Legnagyobb választék:

Petróleum lámpák, villamos, továbbá kombinált villamos és légszesz csillárok
Ditmár-féle szabadalmazott teljesen szagtalanul égő és transportálható rütyű és főző kályhákban.

Különlegesség:

Ditmár-féle „biztonsági szalon-petróleum” s brilliáns-petróleum,
Arjegyzzék a szükséges lámpanem megjelölése után kívánatra
ingyen és bérmentve.

Költségvetéssel, villamos és légszesz világító testekről készsége-
gel szolgálok.

Cs. és kir.

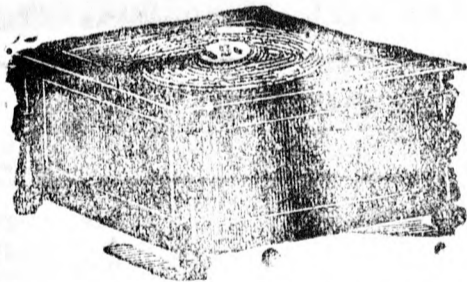

udv. hangszergyár.

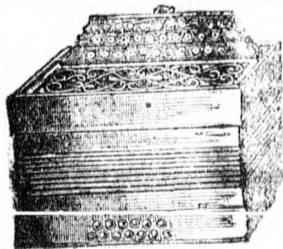
Sternberg Armin és Testvére,

Főraktár és iroda: Budapest, Kerepesi-ut 36.

Minitur-Ariston.

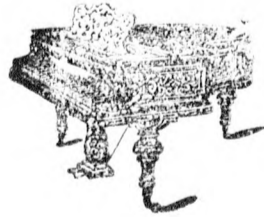

Ezen új találmányu bájos hangszeren a legkedveltebb magyar vagy más néptáncokat elhuzhatja még az is, kinek fogalma sincs a zenéhez. Ára 8 fttól 50, a kóták darabja 25 kr.

Kitűnő hangú harmonikák
8 fttól feljebb 4, 5, 6, 8, 10 ftt.

iskolai hegedűk.

Dallama csengő, egyenlően tömör erőteljes
hangú zongorák a legdusabb vá-
lasztékban.

Mindenütt kitűnőnek elismert, saját gyár-
mányu iskola, szalon és egyházi har-
moniumok.

Erard, Feurich, Kern, stb. világhírű zongorák kizárólagos képviselője,
Képes árjegyzék: a) harmonikákról, b) mechanikai zenélő művekről és zenélő dísz tárgyakról, c) az összes egyéb hangszerekről
mint hegedűk, fuvolák, cimbalnok, szitárak, harmoniumok, zongorák stbről ingyen és bérmentve küldetk, csak
megnevezendő, hogy mitféle hangszerről kívánatlik az árjegyzék.

Vendéjszobáknak zenélő automaták.

Debreczen, nyomtatott Kútasi Imre utóda könyvnyomdájában.

XI.
D
Egész évre
Fél évre
Negyed évre
Egy óra
Minden
nyitkodás
lenére nem
párbajok
párbajmán
A vidéken
napra dűti
tulnyomó
is beleker
minden el
lenes irán
titokban?
egy buzgó
hogyan
ként, nap
Talán
nének a
törvényho
egyik leg
párbajmán
csökkenté
Most
eset tartj
gét, két é
tént párb
Alig
egy pelyt
párbajban
családos
A m
Mint
Huzó
Mint
Pánc
Alon
Ninc
Csak
Kár,
Mely
A va
Halá
Elez
Szél
Bok
Csak
Kár,
Mely
Tov
Gon
Kár,
Szel
MS
Reá
Oly
Arc
Oly
Feil